

РУСИН

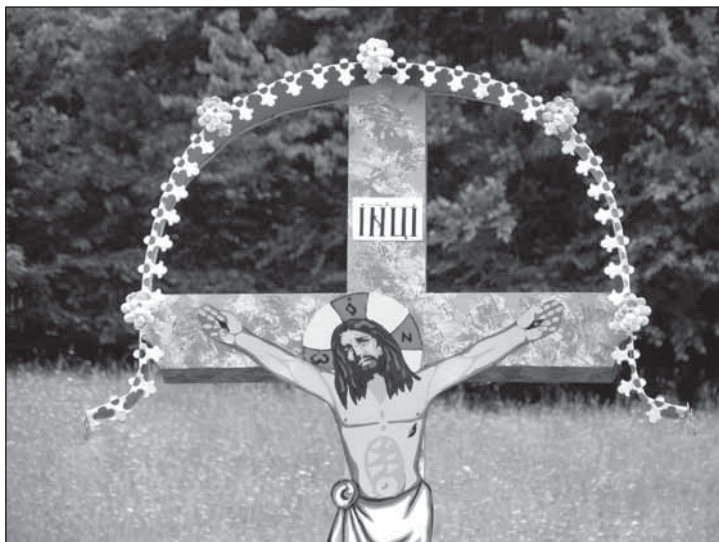
ІНФОРМАЧНИЙ МІСЯЧНИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ MESAČNÍK RUSÍNŮV SLOVENSKA

3 ОБСЯГУ:

Русины на Україні ся не здавають	2
Перше ДВД ЧУМ З БАГ'ЕРА у Свиднику	4
М. Гиряк, Ю. Кресила – одышли до вічності	5
Обновлена традиція в Руськім домі	6
Новотины не лем з домовины	7
Е. Варгол – найжаданый Русин світа	10
Рецепты на Великдень	12

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ

Воскресший Христос нам приношать оправдивый покой!

Нашы сердечка у тоты великодны свята суть наповнены незвычайнов радостьов з Христового воскресіня. І мы днесь переживаеме тоту невысловні красну атмосферу радости і співаеме Апилюя і Христос воскресе. Перед нами є порожній гроб! Перед нами стоить тот, котрый з нього вышов живый. Воскресший Христос приношать Великодны дары. Меджі нима є дар оправдивого покоя. Заставме ся теперь при тім дарі, котрый нам Ісус приніс своїм

воскресіньом. Просиме ся: Який є Христів покой? Є то покой, котрый є інший як тот, котрый нам понукать днешній світ. Є то оправдивый покой, котрый панує меджі Сыном і Отцом. Є то покой, котрый Ісус выдобыв і про нас вшыткых. Не є то кламный покой того світа, котрый спочівать в комфорті смыслів і у вонкашній безстаростливости. Є то блаженный божский покой, котрый є в самім Богу і даваючий душі непорушну істоту і певность у вшыткых животных бурях. На шкоду, днешній

чоловік не раз не стоить о тот Богом нуканий блаженный покой. Чоловік глядять покой, але на недобрім місці. Єден собі повість: Кедь досягну того, што єм собі наплановав і зроблю то про кареру, потім уж буду мати конечні покой. Другый повість: Мушу здобыти штонайвече пінязи, маєтку і богатства, тогды уж буду мати покой. Інший видить покой в лівности і безстаростливости. Дахто глядять покой в ужываню поземской роскошы, інший здобывать покой тым, же запивать свої проблемы палінков, але вшыткы ся барз мылять! Нич з того оправдивый і вічний покой не принесе. Карера? Высоке поставліня? Же тото є покой? Скорє наopak! Є то неперестанный страх, коли, де і хто мі підразить ноги і буде ся тискати на мое місце, буде го хотіти здобыти. Пінязи? Богатство? Маєток? Же тото є тыж покой? Є то знова лем страх, же можеме о тото вшытко легко прити. Стачіть природна катастрофа або єден шыковный злодій, може зависливец, котрый возме шкатулку швабликів і вытягне єден з них. Вылігованя і ничнеробіня? Думаеме собі, же то є покой? По короткім часі ся з того ставать неконечна нуда... Ужываня роскошы і поземских доброт – то є покой? За недовгий час тоты роскошы наглодають здрава, зничать нервы і є по покою. Палінка? Тота вера жадный проблем не вирішыть. По ній іщі проблемы нарастають а тым приношать веце непокоя не лем тобі, але і твой родині і вшытым коло тебе. Ту не глядайме нигде покой! То є велика хыба, за котру ся рядні платить. Бо цілый живот потім пережыєш в неперестанным непокою, неістоті і страху, што принесе завтрашній день і аж ся хворо трясеме і о тото мало, што маме. А наш живот може кінчть іронійов. Страшнов іронійов. Уж за жыва

собі даме на помник написати: Одпочівай в покою! Але в якім покою? Ведь кедь сьме не вірили Христови і його покою на тім світі, во вічності го не найдеме! Ісус Христос повів – майте ся рады взаємні, одпушайте своїм неприятелям, мольте ся за своїх неприятелів! Подьме по його слідах! Яка вынагорода нас чекать? Глубокий і вічний живот і радость! Якраз тот Ісус є теперь ту з нами! Стоить перед нами з ославленыма ранами свого мучіня і з вічным покоюм, котрый нам приніс своїм воскресіньом і давать го і нам! Де? В храмі у святій евхаристії, де вічні жыє і чекать на нас і днесь воскресший. То є найглыбша тайна вічного оправдивого покоя.

Славне воскресіня

Небо ясне – звiзды красны –
ангелы звістують – женам диво возглаголюють.
Камінь одвалений – сатан преможенный –
Выкупліня всплало – яко нам гласало:
„Правду нам казало”.
А жены ту в бігу – ученици в стригу.
Лем Томаш невірний – і невірства шырив –
абы своїм блюдом пророцтво помылив...
Жебы досправды встав – яко предповідав?
Сердце повне смутку – не вірило skutку,
Што нам царь звістовав!..
Кедь правда одвіка – не щезла зо світа.
Господь встав навікы – в душі нам задзунить голосно –
о, зостань з нами навікы, наісто...

ФЕДОР ВІЦО/ЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

28. марта 2007 одбыло ся у Свиднику далше засіданя Выконного выбору Окресной організації РОС (ВВ ОО РОС). На основі інформації його председателя Янка Калиняка, предметом засіданя было продіскутованя приправы 2. річника Семінару ку хронології історії Русинів, главні допрацованя тых історичных тем, котры зазвучали на минулорічнім семінарі у Свиднику (од выступаючих П. Шворца, С. Конечного, Ш. Шутая...), але і інших (І. Ваната). Задачі были приділены окремым членам історичной комісії, на челі котрой є сам председа Я.

Русины у Свиднику готують далшы цінны акції

Калиняк. Членове конштатовали, же є недостаток потребной історичной літературы. Тота задача выплыває і з припоминок минулорічного 1. семінара, на основі чого были становлены темы, котры будуть предложены на спрацованя штудентам, як і Інштитуту регіональных і народностных штудій при Пряшівській універзиті.

Треба повісти, же свидницькы Русины ся на своїх засіданях выбору сходять сіс-

темагічно. О тім свідчить і їх попередне засіданя, на котрім ся заподівали приправами 2. річника РУС ПОП ФЕСТ 2007. Схвалили пропозицію плагату на того-річний фестиваль русиньской популярной музыки, готують цілу його концепцію. Свидницька ОО РОС ся розросла о молодых членів, котры бы хотіли мати свій власный клуб, уж тепер ся дали до роботы над выпрацованьом його концепції.

Радість конштатовати, же діятельство свидницькой ОО РОС іде на повне темпо.

—АК—

Активна Містна організація РОС у Пряшові

12. марта 2007 в просторах РОС у Пряшові ся одбыло засіданя нового Выконного выбору пряшівской Містной організації РОС (ВВ МО РОС), котре вів його председа Федор Віцо. О тім, же русиньска проблематика в центрі, де є найвекшы інтелектуалный і молодежный потеціал Русинів не є членом выбору легковажна, свідчить і факт, же з 9 членів ВВ МО РОС было притомных 8 а за дозорну раду ей председа. Першым бодом програму были орагінажны і економічны вопросы МО РОС, потім вольбы окремых функцій МО РОС у Пряшові. За піспредседу організації був єдногласні зволений МУДр. Василь Янко, посланець Пряшівской самосправы (ПС), за тайомничку Бц. Сілія Лисінова (редакторка Інфо Русина) а функціов говорців были членами повірены председа Федор Віцо і підпреседса МУДр. Василь Янко. Членове выбору говорили главні о важній ситуації в Руськім домі, о надвязаню достойной сполупраці з ним, бо Руськый дом поважують за ключ ку вшыткым культурно-сполоченьскым активностям Русинів жыючих не лем у Пряшові, але і його околіці. Выбором певірена 4-членна група буде в близкім часі обектівно іднати зо справцьом Руського дому паном

Мгр.Шрефаном Секераком, бо подля одказів русиньских предків РД бы мав служыти вшыткым Русинам. О выслідку іднаня будеме своїх членів і читателів ІР інформувати во майовім ціслі новинок. Членове ВВ МО РОС ся стотожнили з поглядом председа Ф. Віца, же систематичнов задачов нашой організації буде вернутя русиньского высыланя з Кошыць до Пряшова, як і досягнутьом зміны выгоднішого часу народностного высыланя, його структуров і жанром, абы то пасовало штотнайвекшій кількості русиньских слухачів. Дальшым конкретным цільом МО є розшырити організацію і до Сабінова, котрый даколи належав під окрес Пряшів і в котрім грозить велика асіміляція русиньского жытельства. Говорило ся і о реалізації проектів на рік 2008, бо дотепер МО стагновала і не была годна ся рушыти з місця. В завершальній части засіданя выбор повірив Інж. Соню Бошелову, абы жадала о членство в школській раді при Гімназії Т. Шевченка за Русинів як посланкыня ПС. Тото суть першы візіі роботы МО РОС, де є потребне міцне пересвідчія і премного сил ей членів, жебы ся могли ангажовати в такім ділі, як є народностне возроджія Русинів у Пряшові і його околіці.

С. Л.

Русины на Україні ся не здавають свого!!!

То, абы ся Русины на Україні стали штатом узнаванов меншынов стоїть жытелів Закарпатьской области на Україні много сил, віры, терпезливости і триманя ся по копі. О тім ем ся пересвідчила сама на властны очі і уха при мойй навщіві Ужгороду, де ся 26. 3. 2007 в Закарпатьскім областнім центрі народной творчости одбыла пресрада за участи міністра внутрішніх діл **Василя Цушка**. Закарпатьска областна рада (ЗОР) прияла рішнія узнати русиньску народность і залучіти ей меджі народности краю. Підпорити рішнія ЗОР пришли і представителі інштитуцій як Ужгородська націонална універзіта, Закарпатьскый областный художній музей Й. Бокшая і Закарпатьска областна філгармонія ▲. Конкретнішы інформації, пропозиції, розговор з міністром В. Цушком як і о жывоті зо світа Русинів на Закарпатьській Україні вам принесеме в дальшій ціслі Інфо Русина.

С. Лисінова, фото авторкы

Засідав ВВ РОС

О тім, же ся невытрачать систематичность засідань ВВ РОС свідчить факт, же 25. марта 2007 ся в просторах Русиньской оброды у Пряшові одбыло далше засіданя членів ВВ РОС, котре вів його председа Владимир Противняк. Подля інформації тайомничкы выбору Ф. Латтовой, його членове говорили переважні о хоснованю грантовых системів МК СР на рік 2007 (позн. ред. організація приготвила 20 проектів в рамках жывой культуры, 4 на неперіодичны виданя а єден проект періодичной пресы). Ту треба конштатовати, же не вшыткы проекты были підпорены МК СР, бо про русиньску меншыну было приділено на рік 2007 скоро о єден міліон корун менше як минулого року. РОС не нарікає, мусить ся ускромнити а приспособити свою роботу сучасным реалным фінанчным условиям. Зо справы председа РОС В. Противняка выплинуло, же є од працівників МК СР пожадка абы дакотры акції РОС, як наприклад, Дні русиньских традицій, ся одбыли лем в місяцях юл - август. Зато в найближшій часі членове выбору хотять іднати зо старостами тых сел, де ся акції організують. Членове ВВ РОС говорили о поступности кроків школских і окресных конкурзів Духовновічовго Пряшова і Співах мого роду. ВВ РОС прияв документ о реєстрації фолклорных колективів і солістів в рамках РОС. Іде о фолклорны колективы в нашім регіоні, котры мають в репертуарі русиньскый репертоар. В завершальній части іднаня ся говорило о новій історичній секції, котра выникла при РОС і мала бы ся заподівати приготвліньом 2. конференції ку хронології історії Русинів ведно з Музейом русиньской культуры. Членове выбору підпорили стрічу РОС з представителями Пряшівской грекокатолицькой єпархії і діскутовали о вапросах, котры будуть предметом споминаного засіданя.

—СЛ—

Вінчуємо щастя, здорова на многая літа

Нашому предсєдови 55

23. априля 2007 ся доживать 55 років Владимир Противняк, сучасный предсєда Русиньской оброды на Словеньску. В. Противняк ся народив у Видрани, де жые доднесь. У своїм жывоті по штудіях перешов професіями робітника, ангажує ся в організаторській роботі меджі молодежов, шпортовцями і в області культурного жывота Лабірціны. Ведно з М. Бицком і Джоном Варголом (братом Е. Варголы) належыть В. Противняк

(т. р. буде уж його 45. річник) выпрацовав на високу уровень, ці уж його культурна або і шпортова часть, на котрых не хыбить і презентація заграничных учасників. Од 2002 р. робить на Містьскім уряді в Меджілабірцях, де ся поділять в активностях регіонального розвою, черезграничной сполупраці і обчаньских здружінь. Партиціповав на приправі і реалізації схвалєных проєктів з фондів ЕУ як їх координатор. В сучасности, як предсєда Русиньской оброды на Словеньску (од марца 2006 р.) дбать о розвою русиньской культуры в нашім регіоні на цілоштатній уровни, надвязує контакты і сполупрацу з русиньскыма організаціями в Польску, в Чеській републіці, на Україні, в Сербьску, Хорватьску, Мадьярську, Румуньску і з іншыма.

До дальшой не легкой работы на полю русиньского возроджованя з нагоды його 55-ых народенин много здравя, щастя і благородных успіхів віншуют членове Координачного выбору РОС і редакція Інфо Русина.

ку закладателям Музея модерного уміня Енді Варголы в Меджілабірцях. І його заслугов ся Фестівал культуры і шпорту в Меджілабірцях

Співай нам Машко ші довго

Не мож на першый погляд ці послух не познати, кедь зачуєме ей тоненький,

▲ Наша юбілантика М. Чокинова (друга зліва) в колі своїх приятелів.

легенький голосок. На фолклорнім русиньскім небі нам своїма красныма убляньскыма співанками веселить душу і сердце уж пару десятков років. Кто бы то був іншый, як не наша співацька звезда з Ублі Машка Чокинова, котра ся 20. априля 2007 доживать красного жывного юбілея – 60 років. Дотеперь было барз мало таких концертів, фестівалів або співацьких конкурзів,

на котрых бы наша Машка не співала. Ці уж спомянеме ходем тоты масовішы фестівалы по цілім русиньскім регіоні, концерты А чія то хыжа або конкурзы Співы мого роду. Знать притягнути сердца людей не лем своїм

красным голоском, але розвеселити і гуморістичным словом, хоць ей не є все до сміху. Бо жывот їй приніс і не мало болячок. Но як вышла на сцену і затягла Бодай ты потерло на маковой зерно, каждый ожив.

Будь здорова і щаслива наша звиздочко співацька. Співай нам, Машко, ші довго, весель наши сердца.

—АК—

Того року на МК СР був приятый проєкт, котрым Русиньска оброда на Словеньску (РОС) отворять і драматічну часть своей работы. Дівадло ся інтензівні розвивало по наших селах до войны, коли в регіоні были кружки і колективы Общества Духновіча. По войні продовжував в тій області работы КСУТ, но лем по українськи і за помочи українських авторів, головно заграничных. Скоро на кожній школі був драматічний кружок. Но послідніх 15 років видиме, як тоты кружки ся розпадають, мало їх выникать а русиньских не мож порахувати ани на пальцах єдной руки.

Хоць РОС уж осьмый рік організує конкурз в декламації поезії, прозы і малых сценічных форм, в категоріях поезії і прозы є великий інтерес, а так до Пряшова на цілословеньскій конкурз приходять лем тоты, што дістали перше місце в окресных колах. Приходять діти і молодеж і з таких школ, де ся не учить по русиньски.

КВІТ – першый русиньскій аматерський театер

Приходять тыж з власнов творчостьов, з духовнов поезійов і прозов, но категорію малых сценічных форм не маме обсаджєну. А так выникла думка, заповнити тот простор драматічної творчости, дати можность нелем тым, што хотять выступати в драматічнім колективі, але і авторам. Як знаме, аматерство приносить много старости, але і радости, на тото довго з гумором споминали наши мамы і бабы, котры в минулости тыж робили театер, естрады, скєчі, сценки і т. д. Драматічне слово, народне росповіданя є така сама часть русиньской культуры, як і співанка, музика, танець... Видиме го лем в репертоарі фолклорных колективів, котры представляють свої звычаї на фестівалах, де выступуют народны росповідачі, гумористы, забавлячі.

Перше выпробували сьме в Пряшові, ці буде інтерес о драматічну роботу, а так уж од зачат-

ку марца т. р. без того, ці были або не были грошы, сьме зачали бісіды коло першого аматерського русиньского театру КВІТ. Дотеперь маме 4 авторів, дакотры пишуть лем про наш театер, дакотрых буде треба перекладати до русиньского языка. Членів – герців, співаків, музикантів, авторів пес, сценок, поезії і прозы уж ся назберало скоро 20. Колективні выбераме реперетоар, роздумуєме о ролях, сходиме ся в просторах РОС каждый четверь о 15,30 год. Є то скромный зачаток, але колектив уж поставив перед себе певный термін першой премєры, а то 4-го юна 2007, коли выступить на цілословеньскім конкурзі Духновічів Пряшів. Потім своїм репертуаром буде мочи доповнити акції РОС в будькотрім сєлі регіону. Думаме, же такы колективы бы могли выникнути в далшых селах і в школах, не лем в Пряшові. Методічну поміч дістануть в септембрі т. р., бо і тот проєкт РОС був підпорєный МК СР. А на тоту конкуренцію ся барз тішыме.

Теодозія Латцова

Русинський програм 15.4.2007 – 15.5.2007

15. 4. 2007 – вівторок

10.00 – 11.00 Радіомагазин, репріза
11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

19. 4. 2007 – четверь

11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

21. 4. 2007 – субота

8.00 – 10.00 Радіо молодых
10.00 – 12.00 Муичны поздравы

22. 4. 2007 – неділя

6.00 – 6.45 Село грать, співать і думу думать, репр.
6.45 – 7.15 Гітпарада русинських співанок
7.15 – 7.45 Літературна релация, В. Бенко-Петровай: Утіканя з рая, 2. часть
7.45 – 9.00 Радіомагазин
9.00 – 9.45 Бісіда кумів
9.45 – 12.00 Муичны поздравы

23. 4. 2007 – понеділок

11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

25. 4. 2007 – середа

11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

27. 4. 2007 – пятниця

10.00 – 10.30 Літературна релация, Утіканя з рая, репр. 2. части
10.30 – 11.00 Гітпарада русинських співанок, репр.
11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

30. 4. 2007 – понеділок

11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

2. 5. 2007 – середа

11.00 – 11.30 – Радіоновины
11.30 – 12.00 – Музика народности

4. 5. 2007 – пятниця

10.00 – 10.30 Подобы жывота
10.30 – 11.00 З радіофонотеки
11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

8. 5. 2007 – вівторок

10.00 – 11.00 Радіомагазин
11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

10. 5. 2007 – четверь

11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

12. 5. 2007 – субота

8.00 – 10.00 Радіо молодых
10.00 – 12.00 Муичны поздравы

13. 5. 2007 – неділя

6.00 – 7.15 Літургія ГКЦ
7.15 – 7.45 Подобы жывота
7.45 – 9.00 Радіомагазин
9.00 – 9.45 Село грать, співать і думу думать
9.45 – 12.00 Муичны поздравы

14. 5. 2007 – понеділок

11.00 – 11.30 Радіоновины
11.30 – 12.00 Музика народности

Телефоны:

► русинська редакція, Кошыці:
055 7287426, факс: 055 6226139,
продукція: 055 6822945

Остала вірна єдному театру

На досках, котры значать світ, заграла копу ролей, причім остала вірна єдиному театру на Словеньску – Театру Александра Духновича в Пряшові. Грала в театралных грах Ноно, Обломов, Історія єдного міста, Село Степанкіково, Принцовы галушкы, Чуєш, мамо, Ідіот, Вірна невіра, Ревізор і в далших., але і в многих грах про дітей, напр. О дванастьох місячках, Чортовы ростопашы і іншы.

Геречка Ярославна Саболова – Сисакова є абсолвентков Київского штатного інштитуту Карпенка Карого, котрый скінчила в 1992 р. Скорє штудовала на ФФ УПІШ в Пряшові, одбор історія – україністика, а на герецьку путь не думала. Ёй одход з факулты і приход до ТАД-у запрічинив тогдышній режісер Іван Іванчо, котрый ю пересвідчив змінити свою будущу професію і стати

ся геречков. Знамай є і єй отець, герець і режісер Ярослав Сисак, як і мати (геречка) Марія Сисакова (Шептакова). Але, як звыразнює Ярка, обоє єй рішїня іти на герецьку путь не овпливнювали. На вопрос, ці єствує роль, котру тужьть заграги одповідать, же не мать такую роль, але оцінює каждую добрі написану театралну поставу. Подобно як єй родичі, ани она не овпливнює будущу професію своїх двоих дітей, 17-річної Александры і 14-річного Філіпа, котрый выголосив, же хоче быти фільмовым режісером. Значить, же може і він буде наслідником своих старых родичів і мамкы.

Ярка є знама є як режісерка народностно-етнічного выселаня СТВ про Русинів. Не таїть ся своїм русинськым походжїном. Народила ся у Пряшові, але отець є родак з Пыхонь а мати з Габуры. Зо своїма колеґами Л. Чікім, В. Фірешовов, П. Крайняком, мол. ся тішыть на награваня каждого нового русинського маґазину, а іщі веце є рада, кедь ся то любить людям.

Наконець ношого розговору ся Ярка признала і ку своей залюбі варїю. Зато до русинських маґазинів любить давати новы рецепты. Меджі єй облюблене їдло, котре сама варить, патрять пероґы. Добри ся чує меджі своїма колеґами в театрі, бо як говорить, жылот є забава, треба собі го ужывати а не знепрїемнювати го іншым.

Др. П. Крайняк

◀ Ярка (справа) з В. Бреґогов в Чортовых ростопахах.

Перше ДВД-відео ЧУМ З БАҒЕРА зо Свидника

▲ Осиф Кеселіця зо своїма дітми Сашков і Андрійом, як членове группы ЧУМ З БАҒЕРА.

Популярный „шовмен” русинської модерны Осиф Кеселіця зо Свидника ведно зо свойов театрално-музичнов групов Чум з баґера выдали своє перше ДВД. Мож на ним видіти жыве годинове виступлі-

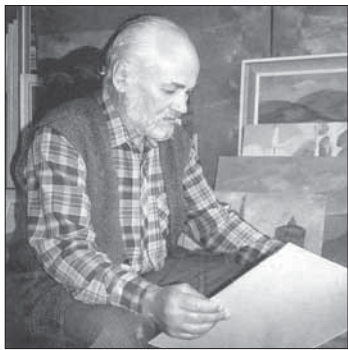
ня з концерту в Старій пекарні в Свиднику, на котрім было выше 600 учасників. Імпулзом ку выданю ДВД было помпезне завершіня РУС ПОП МУЗІК 2006 у Свиднику, котрого організатором была РОС, де група

зожала великий успіх а много оцінінь. Выдавateľом ДВД є Мгр. Ян Галчік (учитель русинського языка на ОШ церковной св. Юрая у Свиднику). Окрем громового співу знамых співанок, як Руснак ся народив, Святый Осиф, Реґе сонґ ітд. можете на ДВД видіти і чути прямиый контакт з публікков, лавину забавы, нашу руснацку бісиду а в завершалній части „стар” Сілвестра Сталонна з фільму Рамбо як мітіфікацію. Ведно з Осифом Кеселіцом (окрем іншых музикантів) в групі выступують і його діти Андрій (басова балайка) і Сашка (флаута). ДВД собі можете обіднати на тел. ч. 0908 250680. Нове выдана ДВД поважуєме за нову сферу в области розвоє русинської популярной музыкы, котра абсентує в наших медіях і котра бы могла быти міцнов інспіраційов при захованю ідентіты про нашу молоджаву.

С. Лисінова, фото авторкы

Юрко Кресила – маляр русиньской душы одышов до вічності

Народив ся 13. 4. 1932 в Михайлові. В 1951-55 р.штудовав на СШУПРУМ в Угерськім Градішті (ЧР), в 1955-61 на ВШВУ в Братиславі у проф. Миллиго і Желібського. В роках 1961-63 був асистентом на ПдФ УПІШ в Пряшові, 1963-67 р. робив в Штатнім педагогічнім видавательстві і ГВУ в Пряшові, 1967-1978 р. був одборним асистентом катедры выт-

варной выховы на ФФ УПІШ в Пряшові, в роках 1978-1990 був доцентом на ВШВУ в Братиславі. Од 1962 р. систематично бере участь на домашніх і заграничных колективных выставах і пленерах. Самостатні ся презентовав в роках 1962, 1963, 1966, 1976, 1978... аж до смерти 22. 3. 2007. Образкы зо шуфлаткы суть живы і фарбны, лем остров гранов была перетнута нитка його жывота...

„Хочу дати свому родному краю то, што му довгую, зато хочу вымалювати тоту шумну русиньску країну. Вірю, же мі зостане на то іщі кус часу зробити тото про людей, з котрых єм вышов...” (Кресиловы слова з 19. 3. 2007 при отворіні його послідной выставкы в Брекові коло Гуменного). **Не остало...**

Редакція

Юрко Кресила неочекавано скінчів свою животну путь...

В четверь 22. марта 2007 скінчів свою животну путь визначный русиньскый педагог, академічний маляр, доцент Юрко Кресила. Облюблений чоловік людського сердця, мастер щетця. Мав великы заслугы не лем як маляр свого родного краю, але і як активный організатор вытварного жывота в Пряшові. Быв основателем Галерії Атріюм як честный председа клубу. Великий одзв в медіях выходословеньского реґіону мало його выше 40 портретів, котры подаровав дому пензістів. Не было то так давно. Часто выставовав свої образы в різних ґалеріях, які притяговали многих навщівників, любителей його прекрасных країнок. Свою послідну выставу під назвом Образкы зо шуфлаткы з повным ентузіазмом открыв лем перед двома тыжднями в Брекові коло Гуменного. Його очарователны образкы русиньского села на выходнім Словеньску заслугують высокы оцініня.

Послідне ЗБОГОМ Юркови Кресилови пришло дати много людей 26. 3. 2007 до Дому смутку в Пряшові. Грекокатолицький церковнославянський обряд в русиньскім языку служыв сам о. Галько (вікар про Русинів) і о. Секель.

Честь Твоїй світлій памяти, дорогой Юрку!

Инж. Димітрій Кришко, Пряшів

Умер Михайло Гиряк

20. марта т. р. на 73 році жытя у пряшівскім шпыталью умер еден з найвызначніших краезнавців Пряшівщины **Михайло Гиряк** (нар. 27. 11. 1933 в с. Пыхні Сниньского окр.) По Універзіті П. Й. Шафарика в 1957 р. був редактором пряшівской української пресы. Од 1960 р. до одходу на пензію в 1998 р., значить 38 років, робив в науково-досліднім одділіні українсті-

кы Катедры укр. языка і літ. ПУ. Його основным діятельством був выскум фолклору в русинь-

скім реґіоні. За дисертацію „Українські народні казки Східної Словаччини” в 1965 р. здобыв канд. наук. Під таков назвов він в 1965-1979 рр. опублікував сім томів приповідок з власных записів (вибране зо сімтомника вышло в 4 книжках – *Гора до неба, Дзвони*

не втихають, Шлях віків і Голос Кичер), а єдну книжку – по словеньскы (*Zaklady les*).

Значный вклад зробив і в области выскуму русиньских народных співанок, котры выдав у кількох локальных та персональных монографіях: *Пісні Юрка Колинчака, Народні пісні села Орябина, Співанки*

Анны Мацібобовой. Йому належить і *Бібліоґрафія народных*

співанок і народной поезії Русинів выходного Словеньска I., яка обсягує 6653 інціптів народных пісень з 115 друкованых жрідел.

В 1989 р. Михайло Гиряк став єдним з найактивніших діятелів русиньского руху на Словеньску. Фолклорне богатств того, што опублікував за свого жывота остане в златім фондї нашой фольклорістікы Пряшівщины. Найму буде легков земля родных Пыхонь, до котрой го поховали 23. марта 2007.

Микола Мушинка

Жылот на міру на сцені ТАД

На сцені Театру Александра Духновіча ся одбыла 16. марта 2007 премера новой gry Жылот на міру од сучасного словеньского драматіка Мілоша Караска. Інсценацию режійні наштудовав сам автор, котрый перед премьеров повів, же текст розвивать його ав-

▲ Академічний маляр Проф. Іван Шафранко у

торьскый надгляд на абсурдность в жывоті. „Писав єм го про конкретных герців в ТАД, бо уж їх добрі познам”. Текст выник іщі в 2003

р., потім як театр грав на своїй сцені Караскову гру Перон, котра зожала успіх дома і на тетралных фестівалах. О чім є гра Жылот на міру? Є то попераня выштытого, што ся лем поперти дасть. Так позерать М. Карасек на правдивость і сон, на минулость, сучасность і будучность. Дія ся одогравать в антикваріаті, котрый як даяке „інтелектуалне смітиско” Карасек не любить. Гра є повна отвореных кінців і отвореных визначомых урвень.

І з найновшых сполупрацов з ТАД є автор спокойный. „Герці знають, што од них хочы, познають мою поетіку а так не мушу вельо высвітльовати,” – конштатовав. Барз собі тото цинить. Потішыв го тыж переклад його тексту до русиньского языка, котрый зробив Валер Купка.

Подобный позітивный погляд на сполупрацу мать і ТАД. Герець Василь Русиняк грать не лем в Жывоті на міру, але грав во вышты-

▲ Академічний маляр Проф. Іван Шафранко у

кых дотеперішних Карасковых грах на сцені ТАД а робить так рад. На новій грі ся му любить, же є о жывоті, о тім што ся досправды діє коло нас. Окрем В. Русиняка в Жывоті на міру грать Зузана Галямова, Владиміра Урбанкова – Брегова а в алтернації Серґей Гудак і Евґен Либезнюк. Музику ку грі зложыв Норберт Боднар.

–йй– ак–

Обновлена традиція в Руськім домі

Многы Пряшівчане, главні учітелі але і старшы люде нашого роду, собі памятають на активіты Клубу учітелів-пензістів, што довгы роки фунговав в пряшівскім Руськім домі. Ту ся раз до місяця (обычайні першы четверть місяця о 9. год) могли зыйти, в теплім посидіти, поговорити на актуалну тему, припомянати собі юбілей чоловіка або нагоду з нашой культуры і історії, освіжыти ся, прочітати новинкы, пожычті книжку але і заграти шахы. По зміні політичної сітуації в штаті і зміні власніка Руського дому, Руський клуб 1923 зачав робити капіталну реконструкцію обекту і перестали быти можности сходжати ся ту. Даколи пан Секерак нам давав і свою канцеларію, тепер, хоць іщі не є вирішене отопльованя, веджіня Руського клубу 1923 дало можность продовжовати в тій красній традиції. 1. 3. 2007 о 9. год. до Руського дому пришло 12 бывшых і новых членів Клубу пензістів-учітелів і люде іншых професій на свою першу обновлену сртрічу. Темов бісіды было 60 років од переселіня наших людеі до Совітського Союзу у 1947 році і юбілей, што припадають на фебруар і марець того року. Учасників привітав председа Руського клубу 1923 Штефан Секарак, котрый потвердив, же Руський дом є отвореный на реалізацію акцій, котры будуть робити нашы народностны організації про наших людеі, без розділу языковой, національной і конфесійной орієнтації. Таки стрічі уж нашій інтелігенції в Пряшові хыбили, бо дотеперь ся мусили сходити по кавярнях. Єсть много

проблемів, о котрых треба бісідовати, глядати выходиско, рішана нашой народностной культуры, проблемы школства, радія, выдавательства, але главні глядати консенс зближованя співпраці прудів в нашій народности на прінціпі, же сьме еден народ, котрый ся молить еднакый Отче наш і мать руську букву. Дальша стріча ся одбуде в Руськім домі в четвер, 5-ого апріля 2007 року о 9. год.

Штефан Юричків

Русиньска ярна співанка – неодділна часть русиньской дідовізни

18. апріль є на Словенську дньом народной культурной дідовізни і про Русинів. Русины, як самостатный народ, суть неодділнов частьов европской народной штруктуры, а тым належать до меджінародного культурного простору. Меджінародный характер мають і новішы співанкы, котры мігровали, як наприклад ярмарковы ці співанкы до танця, балады, просто співанкы зо забавнов функційов. Таки співанкы суть не лем в репертуарі Русинів, але і у їх сусідніх народів. Внутронародный русиньскый характер мають співанкы, котры были в минулости споены з календарьным або родинным обрядом. Таки співанкы суть власны лем тому народу, котрый їх вытворив і хосновав. Власником каждого культурного, матеріального або духовного яву є лем його творитель і носитель. Нияка народностна політика того не змінить. Є то конштанга платна в теорії народных культур. То мать або пізніше буде платити і при становліню ціля работы і ей презентації в Музею русиньской культуры. До того часу Русины свої демократічны права в словенскім музейництві не досягли. А при тім Русины на

Словенську жылы од найстаршых часів в тіснім контакті зо Словаками і взаємні ся все толеровали. Сполочный жылот вытворив і сполочну культуру, де за феномен можеме поважовати календарьну обрядову ярну співанку „Гоя Дюндя, гоя”, котров за стародавних часів Словаці і Русины витали приход ярі, Нового року нового жывота. Тоту співанку мають лем Русины і Словаці, веце ніхто. Зато лем они ей можуть презентовати як на-

родну (і в музеях). Не можеме о японьскій співанці презентованій в русиньскім музею написати, же то є русиньска, але справні увести ей походжіня. О тім є етнографія. Одклоны од того суть лем дочасны шпекулації з Русинами і їх культуров. А з тым Русины і Русиньска оброда на Словенську ся теперь пасують – зо шпекулаційов з боку СНМ, котре іщі фурт не хранить ру-

синьске культурне богатство, але вшеможні з ним шпекулує в неспросіх Русинів. Рішіня таких проблемів належать на Словенську до охраны народного культурного богатства – дідичства і зато в так визначный день про памяткарив, як є 18. апріль, треба писати, жебы люде знали о проблемах Русинів. Але посмотьме, яка є правда в нашій ярній календарьній співанці, котра є духовным проявом культурной дідовізни. „Гоя Дюндя, гоя” подля обсягу мать главну тему і 4 варіанты.

Главна тема є: Кральовна послала послів, абы ся дознали ці мосты готовы а ці мож через них перейти. Што нам за то дате?

Першы варіант: Даме штонайкраше дівча. През міст не пустиме, бо го поламете. Як го поламе, зеленым обложиме, малюеме мосты, заставуеме найкрашых панів.

Другый варіант: Маме і хлопця, але го не даме, бо ся теперь оре і сіє, зато хлопця іщі потребуеме.

Третій варіант: Через міст перепущаме, найкрашу панну выбераме, Ганчу хоче пан Зеліман і ціла його родина.

Четвертый варіант: Поіли сме паску і кобаску, кус сме

охабили і пішли горі селом. Обышол дім дівчыны, але она і так ся выдасть, хоць не мать осьмины.

Співанка мать трирядкову строфу а кедь ся рефрен (Р) опакує на кінці, та мать штирирядкову. Мелодія мать рітмічно 28 варіантів, з того лем 16 мать 2/4 такт, остатні суть в неправиделнім такті. То зато, же ся співали і при стояню. Мелодія співанкы мать твердый духовный характер. Форма співанкы є недокінчена, многоваріантна, што свідчить о великій співній творчій способности русиньского народа. Вывой співанкы ся законсервовав може в трьох четвертинах выставбы штруктуры і формы співанкы. Тым консерватором ся став приход модернізації жывота і сценічна форма прояву фольклору. Дальше уж наслідует лем запис варіантів на выскумох і конзервація у формі співників і награвок. Автентічна, анонімна народна творчость ся може проявувати лем в реалізації обряду і гер в терені, як жывого феномену даного регіону, але уж лем зо забавнов а не обряднов функційов. Функція співанкы одышла з нашов бывалов передхрїстіяньсков представов поземского і посмертного жывота.

Мгр. Ян Калиняк

Календарь визначных русинских деятелів

- **1. 4. 1942** – народила ся в Габурі **Марія Сисакова (Шептакова)**, доггорична геречка Театру А. Духновича (бывшого УНТ), культурна діятелька. Жыє в Пряшові.
- **1. 4. 1858** – народив ся в Шарішкім Ястрабію **Михал Бескид, мол.**, грекокатолицький священник, публіциста, етнограф і культурно-освітній діятель. Бойовав за припоїня Підкарпатської Руси ку ЧСР. Умер в Кошыцях 30. 11. 1932.
- **4. 4. 1906** – народив ся в мадярскім селі Вісло **Др. Николай Бобак**, педагог, церковный діятель, перший директор Грекокатолицькой руськой гімназії в Пряшові (1936–1944). Умер 18. 12. 1986 у Пряшові.
- **5. 4. 1912** – народив ся в Крайній Полянї **Франтішек Гібала**, сохарь, високошкольський вытварный педагог. Умер в 1987 р. у Братіславі.
- **7. 4. 1989** – польскы Русины зареєстровали свою русинську організацію **Стоваришыня Лемків в Польску**.
- **6. 4. 1953** – народив ся в Пряшові **Александр Зозуляк**, шефредактор Народных новинок і Русина (1991 – 2007), сучасный підпреедса Словенської асоціації русинских організацій Словенська (САРО), активный культурно-освітній діятель Русинів на Словенську, тайомник Світової рады Русинів.
- **9. 4. 1907** – народив ся в Буківцях **Іван Шлепецый**, історик літерату-

ры, сполоченсько-культурный діятель, автор рукопису Старинные народные песни Пряшевского края ці публікації Выбраны творы А. Павловича (1955). Умер 9. 10. 1976 у Празі.

► **10. 4. 1793** – народив ся у Вышнім Тварожці **Осиф Гаганець**, церковный і культурно-освітній діятель, грекокатолицький єпископ в Пряшові (быв высвяченый у 1942 р.), сполупрацовник А. Духновича, А. Добрянского, русинський патріот. Умер 22. 12. 1875 в Пряшові.

► **11. 4. 1929** – народила ся в Меджілабірцях **Анна Галчакова (Густякова)**, народна поетка і писателька. Умерла в 2006 р. в Бардіїві.

► **13. 4. 1932** народив ся в Михайлові **Юрко Кресила**, високошкольський вытварный педагог, маляр. Умер 22. 4. 2007 в Пряшові.

► **14. 4. 1911** – народив ся **Теодор Ромжа**, єпископ Мукачевской Грекокатолицькой єпархії, великомученик. Умер 1. новембра 1947 отравеный КГБ в мукачевскім шпыталю. Быв благореченый по революції.

► **16. 4. 1941** – народив ся **Димітрий Поп**, знамый слависта, єден із зоставителів українсько-русинского

словника, успішно робить над списовным русинським языком, є автором многих книжок, готує русиньскы учебники.

► **17. 4. 1925** – народив ся в Збудьскій Білій **Іван Кимак**, педагог, языкознаватель, канд. наук, доц., автор публікацій Морфология говірки с. Збудьска Біла та околиці (1980) і ін. Умер 21. 1. 1982 в Москві.

► **20. 4. 1947** – народила ся в Ублі **Марія Чокинова**, культурна діятелька, пропагаторка русиньского фолклору, доггорична успішна солоспівачка русиньских народных співанок. Жыє в Ублі.

хранитель церковнославянського обряду. Умер 23. 7. 1976 в Пряшові. В 2003 р. бив благословеный.

► **22. 4. 1915** – народив ся в Бехерові **Василь Гривна**, історик і педагог, учів історію Славянів і чехо-слов. іс-

торію на пед. і філ. факулті в Пряшові (1953 – 82), доц. автор публікацій Народні звичаї Маковиці (1973), Історія ЧССР (1966) і ін. Умер 19. 1. 1987 в Пряшові.

► **23. 4. 1952** – народив ся у Видрані **Владимір Противняк**, культурно-сполоченський і шпортовый діятель, сучасный преедса Русиньской оброды на Словенську. Сполузакладатель Модерного музею Е. Варголы в Меджілабірцях. Жыє у Видрані.

► **23. 4. 1948** – народила ся в Габурі **Емілія Губова**, доггорична учителька, культурна діятелька, активна організаторка кутурного жывота в селі, сучасна преедска МО РОС і шефка колективу Габурчанка в Габурі.

► **24. 4. 1803** – народив ся в Тополі **Александр Духнович**, будитель Русинів, священник, культурно-освітній діятель, літератор, педагог, закладатель першой русиньской культурной організації – Літературное заведение Пряшевское (1850), Общества св. Іоанна Хрестителя в Пряшові (1862), автор гімнічного вірша Вручаніє (Я Русин был...), слов русиньской гімнічной співанки Подкарпатскій Русины, першого букваря і многих визначных літературных документів. Умер 30. 3. 1865 у Пряшові, де є похованый в гробці Катедрального храму св. Яна Хрестителя.

► **27. 4. 1896** – народив ся у Вапеніку **Іван Жак**, русинський народный поет. Умер 11. 11. 1972 у Вапеніку.

Про осмаків, девяткаків!

Снина – В будучім школьскім році отворять у Снині Сукромну русько-словенську гімназію (СРСГ) з 5-річним білінгвалным штудіом. Є то на Словенську перша гімназія такого типу. Абсолвенты гімназії здобудуть меджінародный сертифікат з одборности на руський язык, економіку і цестовный рух. Гімназія нукать і можности росшыріння штудія о англійскій язык і заклады подниканя в области туризму. Од 3. річника собі можуть штуденты прибрати далшы, значить третій чужій язык як неповинный (німецький, французький, шпанельскій або дакотрый з языків регіону). Гімназія понукне штудентам і заграничні стажі. Найліпшы штуденты і репрезентанты школы достануть проспіхову штпендію. Вшыткы осмаці або девяткаці ОШ, хоць ся дотеперь не учіли руський язык, ся можуть пригласити на споминану гімназію, кедь не мають гірший премер знамк як 2,00. До кінця мая т. р. треба послати выповнену пригласку на адресу СРСГ, Будовательска ул. 069 01 Снина.

Новотины не лем з домовины

Каждый іншы, но вшыткы єднакы

Меджілабірці – Зачатком марца в центрі вольного часу в Меджілабірцях ся оціньовала обводна часть вытварного і літературного конкурзу, його 54. річника під назвом Европа в школі (гарантує го МШ СР). Організує ся в 36 країнах меджі народами Европы. Основнов ідейов того річника є мотто Каждый іншы, но вшыткы єднакы, што значить Єднак про вшыткых. 34 літературных а 86 вытварных авторских робіт мало шанцу поступити до цілословенського кола, де ся дістала Вероніка Суха і Івана Гальова, Ніколета Антонякава, Ніколета Шімовічова, Олівія Ревакова і Зузана Палейова, Барбара Штецова, Мартіна Якубікова і Томаш Ревак з ОУШ А. Любимова в Меджілабірцях за вытварну часть. В літературній части поступили Матуш Галас з ОШ і МШ в Габурі, Крістіна Коцанова і Вероніка Цапцарова, Катарина Рабайдова і Станіслав Коцан з ОШ на Духновичовій ул. в Меджілабірцях, Томаш Піра з габурьской школы.

Піде влак з Пряшова прямо до Братіславы?

Пряшів – В Пряшові і в його околиці ся повным темпом розбігла підписова петічна акція за то, абы влакы з Пряшова ходили прямо до Братіславы. Дотеперь треба іти особаком з Пряшова до Кисаку а там пересісти на влак до Братіславы. Під петічнов акційов уж теперь фігурують стовкы підпорных підписів. Тото бы помогло не лем Пряшівчанам, але вшыткым тым, котры приходять влаком до Пряшова з наших міст і сел. Ведь было бы уж на часі, жебы Пряшів, як третє найвекше місто на Словенську, мав пряме спіюна зо словенськов метрополлов. Данов проблематиков ся мать заподівати Влада СР і самосправны органы.

Прикладна акція з Грабівчіка

Познай своє село і скрашлюй го – така была назва прикладной акції в Грабівчіку, котра ся зачала в єдно красне марцове дообідя. Зорганізовав акцію Сельскій уряд на челі зо старостом Сергеем Василенком. Діти і молодеж (выше

20) од 9 до 17 років ся найперше зышли на уряді і зробили собі міморядне, конштруктивне засіданя сельского парламенту, де собі повіли, што хотять в тот день зробити, главі попрытати село і околицу. Так і зробили. Перешли ціле село а выслідок было чісте село, з котрого назбєрели 10 повных міхів смітя. Добрым оціньом была сполочна опікачка і успокоїна з хосенной роботы про своє родне село. Попри роботі ся од старосты інформовали о історію свого села, навщівили найстаршого жытеля Грабівчіка і уж теперь ся догварили, же в таких акціях будуть продовжовати і в будучности.

Федор Віцо темов дипломовой роботы

Нітра – На Універзиті Константіна філософа в Нітрі штудують і будучі редакторы. Кінчаючи штудію на выскій школі собі штуденты выбєрають темы на выпрацованя дипломовой роботы. Єдна із штуденток собі выбрала медіалну тему – Федор Віцо. І тот факт свідчить о тім, же о наших особностях люде знають.

Штефан Смолей, Меджілабірці

Нечеканий свідок

Кідь маш очі, котры видять, треба позерати.
То, што видиш коло себе, треба слідовати.
Хоць єсь нечеканым свідком, не треба втікати.
Суть і часы, в котрых треба другим помагати.

Близко рікы, на березі дівчина стояла,
свої заплаканы очі руками втерала.
Видів єм ей, подумав єм: чом стала плакати?
Так прекрасна і молода, мала бы співати.

Стояла, дале плакала, стала позерати
із берега до пропасти, став єм ся бояти.
Дівча моє, жылот красный, не хоч го скінчити!
Закричав єм і подумав, як ей захранити.

Може ей хлопець окламав ці ей любов скушав?
Што ся міджі нима стало, я як свідок не знам.
Як єм видів із радостьов обох ся звитати,
причину слыз, чом так было не хотів єм знати.

Домів

Домів є там, де нам добрі быти.
Де бы сьме навсе хотіли жыти.
Одкаль николи не втікаме,
Де ся все з радостьов вертаме.

Чом є так на світі?

Часто собі думам, чом є так на світі?
Богатый мать вшытко, а і його діти.
А худобный жыє близко коло нього,
не мать нич, голоден а і діти його.

Чом така неправость, меджі людмі владне?
Каждый з людьсков тварьов, а не єднак жыє.
Кідь бы мав таку моць і силу владіти,
іншак бы на землі было людям жыти.

Не текли бы слызы з біды, страху, жалю,
На тій землі люде жыли бы як в раю.
Ці мають тварь чорну, жовту або білу,
жыли бы достойно вшыткы без розділу.

Штефан Сухый,
Стацін

ЕСЕЇ

Реплікы із лайф сцены

- Як ся маш?
- Ліпше од ушыткых, як гірше од дру-
гых.
Мудро! Хто то?
Обертаме ся і збачіме зароснутого бездо-
мовця. Тримле горду позу, але є зубоже-
ный. На плечох вітровкы - напис НИКЕ.
Знамый го просить присісти. Є то мено
грецькой богыні переможности.
Над кым ты коли выграв, чоловіче? (А
кедь гей?). Кого перемочі хочеш і побіди-
ти? Сам себе есь до біды нагнав, добідив
єсь ся. Та ай так добрі, же ся щі не здаваш
дочіста. Облизує ся позад допитого пога-
ра. Щі бы йзів ай закурив. Як чоловік. А
обзерать ся гі ничіє пся серед людського
навалу.
- Щі даш єдно? Я ті куплю.
- Радше йду гет! – одповість файново.
- А што за напис носиш на хырбеті?
- Ага, НИКЕ... Нова ідентіта култівує
енергію.
Знова ся обзераме, як мудро. Здасть ся,
же вшытко має передумане і одходить гі
героос із легенды. Та за хвілю дочіста по-
бабрать свій выступ, кідь ся верне заднім
входом:
- Знаш што? Вось мі тото обіцяне пиво, і
выгварять ся, же легше заспить десь під
мостом, де безперестанні шлюпкають
рыбы і якиська падаючі ябка із небового
струму.
- Я ся домів не мушу понагляти.....
Його сцена є на кождім помістю.
Шырока істота під неконечныма хмарка-
ми.
Пиво му посылаєме ай мы.
Най култівує енергію, яку ніт кому дати
часом.

О тройєдності ябкового смаку

Ніт в жывоті бівших собців од залюбленцьів.

Добрі, добрі... А лем котры сьте замилова-
ны, не будьте мілкы і не позерайте повыше-
но на ласкыжадуцїх тай собі не надумуйте,
же сьте нехоцьякы необычайники, бо ласка
много думати ани не любить. (Мысликом є
усе коли быти, як ся розлюбите). Ласка од
чоловіка чекать скуткы і справды, же чім ша-
леноватшы а є красотні, кідь од любованя
покрохтя замлівасте. Но з презирством на
нелюблених не позерайте ся і барз собі не
завидьте.

Тото намісто вас ай так учінять праві они,
тоты, што не были в кохах по уха. Видите,
хоць самы суть повны ласкы, їх не є хто но-
сити у своїй мысли, та то є тема на другу
дебату.

У залюблености бы ся свідчіло тримати
достойный статус кво, бо дораз вшытко год-
но ся змінити, а глибоке вытерезблїня бы-
вать барз приземне. Радуй ся із ласкы лем
так хыбаль, як кібы-сь ізорвав шумне ябло,
хоць голоден не єсь. Найліпше то знають об-
яснити оны, што тым часом любити переста-
ли. Завидять обидвоім выше спомянутым, та
обидвоім ай санують. Не просьте ся чом. За-
кусите до того ябка і вшытко ся стане ясным
подля його смаку.

Штефан Лісси, Стара Любовня

Гуморны споминкі з Камюнкы

В 1948 р. ем як 13-річний зашов до корчмы нашого русиньского села в старолубовнянськім окресі, де ем ся народив. Стрітили ня там двома камаратя, котры ся довго не виділи. Тот домашній Я. Ч. газдував, коні не мав, зато до воза запрягав коровы. Остатні газдове мали коні. Другый Я. Б. понукав Я. Ч. цїґаретлі. Не хотів, же не курить. Потім му хотів купити півдеці палюнкы, але Я. Ч. повідав, же ани не пиє. Нато Я. Б. - Я. Ч. одповів: Ани не куриш, ани не пиєш, ани другому не даш, ани сам не маш. Потім зачали бісідувати о коровах, ці ся добрі доять, ці тягають і з чім їх кормить. Нато Я. Ч. одповів: Та молока мало доять, тягати воз до берега не хотятъ. А найвеце їх кормлю соломов.

Кедь ем в 1954 році ішов горі Камюнкы так підвечір, прелетіла передомнов шумна вывірка, гнедь ем знав, же ту десь буде моя вытужена фраїрка. Веце раз я там зашов а за короткый час ем уж за капуров облапав два прекрасны молоды боки. Але што ся стало? Два боки было мало облапати, бо было треба іщі выше дві копкы до порядку дати. Але то не было вшытко, бо з добрі зачатой роботы пришло вельо доброты і роботы. По кождїй порядній роботі ся требало умыти а не было часу, бо до капуры зачали камені бухати (бо в тім часі не была асфалтка але камінна драга). Камюньскы парібци не хотіли їх красне дівча чуджому парібкови подаровати. Зато ся требало інакше обертати.

В тых часах сьме по селі співали, але дакотры дівкы свої сылзы втерали, бо фраїрів не мали. Камюньскы дівкы ся ку нам шумні пригваряли а мы парібци їх зато домів одпроваджали, жебы ся не бояли, бо дакотры слабшы парібци і каменія за нима метали. А так тоты выдаренішы парібци ся о шумнішы дівкы старали. Про мене, тогды молодого хлопця, было треба іти аж на праву страну вышнього кінця, бо там десі бывала тота моя найшумніша фраїрочка. Окрем камюньской животной школы, споминам і на діваделны сценкы, што сьме самы грали.

Памятайте, милы людкове, а не забывайте на слова А. Духновіча і добрі ся вшыткы чітателі майте, бо люде ся перевертають, але часы ся наворачтають.

*Петро Крайняк, Пряшів***Любы Карпаты**

Русин ем, таким і буду,
бо душов ем Карпатян.
Хоць коротко іщі жыю,
на таке не забывам.
Я люблю своїх Русинів,
нашы лісы і їх пах,
я цілую вшытко наше,
што в Карпатах жыє, гратъ.
Я чую сердечны співы,
голос дітей, шум пташків.
Вірю, же то не пропаде
в нашім домі русиньскім.

TAD

DIVADLO ALEXANDRA DUCHNOVIČA PREŠOV

Miloš Karásek:

ŽIVOT NA MIERU 4.4. o 19.00 na VS

Nikolaj Vasilievič Gogol':

REVÍZOR 11.4. o 19.00 na VS

Caspar Ester:

AU REVOIR 17.4. o 19.00 na MS

Jozef Mokoš:

VERNÁ NEVERA 18.4. o 19.00 na VS

Karol Horák:

DOMOV Z PLASTELÍNY 19.4. o 10.00 a 19.00 na VS

Nikolaj Vasilievič Gogol':

REVÍZOR 24.4. o 19.00 na VS

Caspar Ester:

TOALETÁRKA 25.4. o 19.00 na VS

www.divadload.sk, dad@divadload.sk, tel.: 051 77 232 61

*Миколай Коневал, Камюнка***На поляні**

Прекрасны поляны у зеленій траві,
хыжки обновлены, шумні мальованы.
Споминам я собі на літа молоды,
кедь там ягнята заганяв до воды.

Як ся розлетіли од ліскы спід тіни,
рівно до ярочку на нашій долині.
Ярок їх напоїв, дале собі чуркав,
явор над ярочком листочками шептав.

Студенка з кадлобом мою тварь вказала,
напив ем ся воды аж зубы ламала.
Роки мі уж прешли, плод жывота зріє, а
Але поляночка все мі сердце гріє.

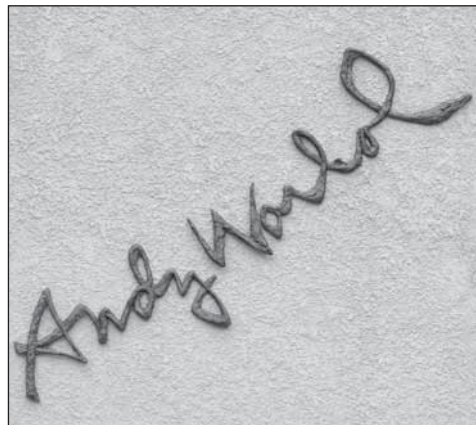
ЕНДІ ВАРГОЛ- найжаданіший Русин у світі

Же тота назва статі не є выдуманна, свідчить і факт, же о Варголови образы во світі вдяка великій славі умельця є великий интерес, котрый не утихат ани по вступі до 21. стор. Може во світі знають веце о Е. Варголови, як мы? Умелець, гений, блазен, екстрверт, рекламный графік... Но найважніше наш – РУСИН, котрого родичі походили з русиньской Міковой. Йому є присвячений Музей модерного уменя Енді

▲ Мр. Мартін Цубяк, куратор ММУЕВ в Меджілабірцях.

Варгола в Меджілабірцях (дале ММУЕВ). Там ся можеме дознати вшытко о животі і творчности Е. Варгола на основі вірыгодных документів, а не даяких выдумок. Є смутнов реалітов а днесь уж і історіов, же перед 1989 р. без почливости Е. Варгол ся став „інструментом” примарных і секундарных урядників, котры му до ніжної революції не знали прити на мено... А як го внимають днесь? Свідком того є самотный ММУЕВ в Меджілабірцях, котрый мать нову фасаду. Перед ним є соха-фонтана Е. Варгола (од Ю. Бартуса, подля ідейно-вытварной пропозиції М. Бицка). Музей за минулый рік навщівило 17 тисяч людей, котры могли видіти 150 експонатів. Меджі найціннішы ся поважують: портофілія діл Е. Варгола „Flowers (Black and White)” або „Ladies and Gentlemen”, але і много іншых. 1. септембра 2007 р. буде уж 16 років од vzniku самостатного Варголового музея, од смерти котрого 22. януаря 2007 минуло 20 років. В музею ро-

бить 11 людей, котры ся старають не лем о ход музея, але і о організованя музейных акцій домашнього і заграничного характеру. О тім свідчила і наша недавна невщівна музея, де хыбило вельо експонатів. Тоты собі запожычавають близкы але і далеки заграничны штаты. Як нам повів молодой **інтерный куратор музея** (походжіном Словак, але великий прихыленець Русинів) **Мр. Мартін Цубяк**: Е. Варгол є днесь во світі „комерчна шпічка” і став ся світовов значков. Його образы на дражбах ся продавають за неуверительны сумы. В днешнім часі є поп-арт барз выглядаваный, а кідь мать мати уміяня смысл, мусить екзистовати людська сполочность. Є то глобалный контекст. До Меджілаборець „притягли” світ три особы: Енді Варгол, Джон Варгол і Михал Бицко. Главні їм патрять днешня вдяка, же Меджілабірці ся стали світознамыма, же музей навщівують многы обдивователи вытварного уменя, туристы, котры бы інакше ани не знали, де на мапі мають глядати тото містечко. Нігда бы ты не пришли і не дознали ся, же екзистують даякы Русины. Лем є смутне, же не лем Русины але і жытели цілого Словеньска собі того не усвідомлюють і не цінять, же тот музей Варголы vznikнув **як першы на світі**. Доказує то і книга навщів музея, же до той святині модерного уменя приходить веце чужинців, як домашніх, а то нас засмучує..... **А якы мать музей планы?** Зачну тым, што было, бо то надвязує на то, што буде. Лем недавно ся скінчила выставка образів Е. Варгола в Оставі під назвом Жывот і смерть, присвячена 20-ій річниці од смерти Е. Варгола, котра мала великий успіх і навщівность. На выставу сьме запожычали высше 30 образів. **Од 27. 3. до 27. 4. 2007 р. пробігать у Дабліні (Ірсько) выставка образів під назвом А. Warhol-His Slovak Roots** (Е. Варгол - його словеньске походжіня), де сьме запожычали 60 образів. Выставу отворив сам президент Словеньской републики Іван Гашпаровіч. Одбыват ся в сполупраці зо словеньсков амбасадов в Ірську. Може ся чудуете чом під таким назвом кідь Е. Варгол мав русиньске коріня... І зато, же много раз была у світі высловлена думка Е. Варголы „Я походжу з никады”. Одповідь є ясна. Жебы в Ірську знали, з котрого штату походять його предкы. В сучастности в музею є выставка Станіслава Шатку. Організуєме і вшылякы культурно-сполоченьскы акції, научны семінары, Варгол фест і іншы. Музей є фінанчні лімітованый, бо фунгує переважні зо штатных дотацій. Фінанції, котры маме з ЕФ мусять быти в згоді з штатнов легіслативов. Зато, бы была про музей выгодна сполупраца і з іншыма організаціями, де суть векшы можности музейного діятельства. Довго сьме чекали

▲ Наподобици Е. Варгола.

на імпульс од РОС, але в данім часі сьме в штадію їднань. Думам, же найвекша бомба бы была, кебы ты був і Музей русиньской культуры.

Сільвія Лусінова, фото авторкы

WARHOL FEST

Такý je názov zborníka príspevkov k aktivite: Medzinárodné vedecké sympóziум v rámci projektu Warhol Fest v Medzilaborciach, konaného v dňoch 25. - 26. 1. 2007, ktorý uzrel svetlo sveta v týchto dňoch. Zostavovateľom zborníka je Mgr. Martin Cubjak - prezident spoločnosti pre nekonvenčné umenie, člen spoločnosti A. Warhola v Medzilaborciach, interný kurátor MMUAW, muzeoedukológ, teoretik umenia a lektor. Recenzie v zborníku sú zozbierané z vedeckého sympózia, ktoré sa konalo pod záštitou MMUAW a EÚ. Hlavnou témou zborníka je muzeológia ako reflexia prístupov k zvládnutiu dôsledkov celoeurópskych zmien v múzeách a galériách. Na vyše 200 stranách je publikované množstvo poučného materiálu o problematike postmoderny a umeleckej edukácie. Dokument bol vydaný s finančnou podporou Európskej únie.

S.L

НАПИСАЛИ СЬТЕ НАМ

Важена редакція,
пишуть Вам двома камарата. Мартін Рогунь і Лукаш Гіріч з ОШ у Стаціні. Мы школярі, котры у школьській лавці сидять уж восьмый рік. Пышны сьме на то, же сьме были вельо раз выгерцяма змаганя в Інфо Русині. О тім сьме вам уж писали, же ся учіме

русиньскый язык і як то вызерать на годинах РЯ. Потішыло нас і то, же про нас приправуєте тыжденный літній табор у ПНП. Вы думате на нас, а мы зась на вас і на нашы новинкы, на котры ся барз тішыме і чекаме на нашу популярну сторінку. Пошыковали сьме ся і выдумали сьме до далшого чісла даякы задачі (позн. ред. будеме їх друковати в мойовім ІР). Но а кебы

ся вам подарило надруковати в новинок властну творчость наших школярів, были бы сьме тыж рады (дакотры друкуеме). Нашы школярі ходять з властнов творчостью на конкурз Літерарны таланты до Гуменного і на Духновічів Пряшів.

Желае Вам у Вашій роботі вельо успіхів і чекаме дальше чісло новинок.

Мартін, Лукаш

З думок будителя

Люб свій народ не зато, же він славный, але зато, же він твій.
Хто ся ганьбить за свій народ, тот ся сам себе ганьбить.

Хто своє не любить, а за чужім прагне,
тот своє загубить, чуже не досягне.

Мы не маме ничого свого, окрем чести. Одступити од ньой
– значить перестати быти чоловіком.

Александр Духновіч

Дякуеме вам за вшиткых намальованых медвідів, котры сьте нам послали. Єдного з многих, котрый є найвеце подобный тому, што є на русиньскім знаку намальовав Домінік Бураль з ОШ Пчолинне. Його образок публікуеме і пасыламе му ціну.

Приказкы

До їдла драк, а до работы рак.

До каждого курника треба когутика.

Ани твоя свиня не жре із таніра.

І там, де співають, люде умерають.

Тебе бити, як рыбу втопити.

Милы діточки,

днесь вам даваме лем єдну задачу, бо суть Великодны свята. Нижше надрукованы слова мають домішаный словеньскый переклад. Дайте їх на порядок і напиште нам так, як ідуть по за собов.

АРДЖАВИТИ – ZBYTOČNE STRÁCAŤ ČAS

ДРАБИНА – ŠUNKA

БАГНЯТКА – VEĽKONOČNÝ CHLEBÍK

ПИСАНКА – REBRÍK

ПАСКА – VAJČKOVÝ SYR

ГРУДКА – MAĽOVANÉ VAJÍČKO

ШОВДРА – ВАННАТКА

ВОСКРЕСТИ – KRSTIŤ

БАЛАГОВАТИ – HRDZAVIEŤ

ХРЕСТИТИ – Z MRTVÝCH VSTAŤ

НЕЗАБУДКА

Кідь Бог створив світ, дав мена вшиткым рослинам, квіткам, стромам. Стало ся, же єдна квіточка своє мено забыла. Пішла за Богом і жаловала ся, же не знать своє мено, а квітки тыж не знають, як ей мають кликати.

„Одтеперь ты своє мено не забудеш, бо будеш ся кликати Незабудка.

Квіточка ся Господу Богу подяковала і обіцяла, же уж наісні своє мено нигда не забуде.

*Тімеа Дубякова,
5. клас ОШ Стацін*

Меланія Германова

Апріль – місяць природы

Лем тот може добрым чоловіком быти,
хто знать закон природы цінити.
Природа то Мати Божа і сумліня,
природа то Боже сотворіня.

Природа то наше глибоке коріня,
котре дідимо з свого поколіня,
сохраняйме тот дар божественный
так буде наш живот выкупленный.

Дозерайте апрільове квітя та вам дасть уроду тай в літі,
а на осінь одмінить плодами –
поможте му добрыма ділами.

Вýhercovia z predošlého čísla sú:

Ivana Lattová, Tímea Žolobaničová, Juraj Žolobanič, Dominik Bural' - Pčolinné. Nikola Jankajová, Kristián Cina - Čukalovce, Pavla Zubaľová, Dana Dundová, Anička Kocová - Stakčín, Peter Čeremeta - Radvaň n/Lab.

Všetkým výhercom srdečne blahozeláme, posielame vecné ceny a zaraďujeme do žrebovania o týždenný letný tábor do Pienin.

HĽADÁME

Pre našich zákazníkov v Nemecku, Rakúsku a Švajčiarsku:

- zdravotné sestry
- fyzioterapeutky

► pomocníčky v domácnosti

možný príjem az do 1800 Euro mesačne

Info 0907550070 pani Herciková
0387600137 p. Farkašová, p. Repová

Pre rôzne stavebné projekty v Bratislave a okolí hľadáme: **murárov, obkladačov, klampiarov a iné kvalifikované, ako aj pomocné sily**

Info 0387600137 Pani Zuzana Frank

Pre novootvorený hotel v blízkosti Turčianskych Teplíc: **časníkov/-čky, recepčných/-é a kuchárov/-ky** znalosť cudzích jazykov je výhodou, možnosť ubytovania, Info 0387 600137 Pani Frank

Pravidelne ponúkame

Komunikatívne intenzívne tréningy nemeckého jazyka pre začiatočníkov a pokročilých

Info 0387600137 Pani Farkašová
0907550070 Pani Herciková

RX-PHARMA S.R.O.

Veľké Chlievany 151, 95655 okr. Bánovce nad Bebravou
tel 0387 600137, fax 0387 600138
Mail sk@eu-netz.com, WEB <http://pflege.eu-netz.com>

Вариме на Великдень

Каждоріччя приходять ярь приносить все радість з пробудження природи і припоминаять, же ся ближить Великдень звязаний з Воскресінням Ісуса Хріста, найоптимістичнішим церковним праздником. Тот час Пасхы нам сімболізують мальованы яєчка, багнятка, баранок, народны традиції... А тото вшитко є повязане і з **народными стравами**. А якраз з них сьме про вас приготували дакотры рецепты на обогачіня і оживіня святочного стола.

Жовтый хлібик (солодкий)

З 250 г. гладкой муки, 250 г. порошкового цукру, 1. ванілки, 2 жовчків вымішае до піниста тісто. Потім до тіста насыпеме грозенка і помолоты лісковы оріхы і кус перемішае. Тісто даме до вымащеной округлой тепші. До середини зробиме малу ямку, жебы по упечіно сьме там могли дати свічку. Печеме при теплоті 160 ступнів. Перед допечінном хлібик потреме жовчком. Тот жовтый хлібик представує Паску, котру в кошычку ведно з іншыма традиційными стравами святиме у церкви. Зато ся звыкло гварити, же ідеме святити Паску.

Валальскы лапки

150г. порошкового цукру вымішае з двома яйцями. Придаме 300 г. маргаріну, 250г. струганого кокосу, 2-4 ложки майзены і пів мішка порошку до печіва. З вымішаного тіста сформуєме меншы кулькы. Поукладаме на вымащену тепшу, але печеме аж на другый день. Таки валальскы лапки носили дівчата на валальску забаву (в понеділок вечер по Велекодні), як подяку хлопцям за поливачку.

Різкы зо свиньской шовдры

Шовдру повариме і поріжеме на тонко. Обалиме у тісті з яєц і гладкой муки, до котрого придаме сіль і молотый поперь. Потім різкы обалиме в брезлях і на горячій олію выпражыме. Ку різкам даваме душены бандуркы а червену цвіклу.

Записала С. Лисінова од Русинів, жыючіх в Баєрвіцях і в Тихім Потці

Жовта грудка ала Кузмякова

Класічний рецепт жовтой грудкы мож зробити на много способів, на солено і солодко з швелиякыма додатками. Даме варити літер солодкого молока, як іде кыпіти примішае 10 розмішаных яєць. (Хто хоче векушу може робити з 1 і пів літра молока і 15 яєць). Поки не згустне все мішае. Перед кінцьом можеме до горця з грудков придати дрібны коцкы шовдры, порізаної зеленої цибулькы або зрізованця, червеної або зеленої свіжої паприкы або парадайки. Мож дати лем едно з того або зо вшиткого по кус. Кус прихутиме сольов, веґетов і попрьом. Потім даме до ґазы або до округлого сітка одкапати. Є то не лем смачніше, але як переріжеме і шумні вызерать. Класічну грудку на солодко зачінае так само, лем на кінці даме цукру, потім порізаны на дрібны коцкы помаранч, ябка, маргулі або ківі. Мож дати лем едно з того або зо вшиткого по кус.

Великодны бандуркы зо шовдров

Очищены бандуркы поріжеме поздовж на грубшы гранолкы. Шовдру поріжеме так само на подовгасты фалаткы. Хто хоче може придати і на колечка порізаны варены яйця. Вшитко поукладаме на вымащену тепшу, але не на версты. Ведно з бандурками даваме шовдру і яйця, лем помеджі тото даваме поструганы твердый сыр. Наконєць розмішае суровы яйця зо сметанков (молоком) зеленев цибульков або петрушков і зверьху залієме. Даме печі до рулы. Іме з цвіклов і хрінном.

—AK—

Info Русин. Vydáva Rusinska obroda na Slovensku za finančnej podpory MK SR. Poverená funkciou šéfredaktorky: Anna Kuzniaková, redaktorka Silvia Lysinová. Grafická úprava: Róbert Víco. Adresa redakcie: Rusinska obroda, Info Rusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, 0904 412 449, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete і на www.rusyn.sk. Predplatné na rok: 150,- Sk, do európskych štátov: 300,- Sk, do mimoeurópskych štátov 30 \$, číslo účtu: 2660718084/1100. Výroba: ADIN, s. r. o., Prešov. Registračné číslo: MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy а fotografie nevracіame. Publikujeme і názory, s ktorými nie vždy súhlasіme. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo в náklade 2000 kusov.

Rusinska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
„PbZ“
4/2007/RPC PO

Platené в hotovosti
080 03 Prešov 3